

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

ресурсы: https://mind.ua/publications/20232781-15-hvilinne-misto-yak-mriyu-urbanistiv-realizuyut-u-kiyivskomu-zhk-star-city?utm_source=chatgpt.com

4. Економіка замкненого циклу, концепція 15-хвилинного міста на прикладі відбудови військового містечка у Гостомелі (Електронний ресурс). – 2023. – Режим доступу

доресурсы: https://propertytimes.com.ua/interviews/ekonomika_zamknenogo_tsiklu_kontseptsiya_15hvilinnogo_mista_na_prikلامي_vidbudovi_viyskovogo_mistechka_u_gostomeli?utm_source=chatgpt.com

УДК 711.14

В.С. Пацула, ст.зр. 501-АМ

П.О. Васильєв, ст. викл.

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПИТАННЯ ІНКЛЮЗІЇ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Поняття «сталий розвиток» охоплює комплекс взаємозалежних соціальних, екологічних та економічних процесів. Згідно зі звітом ООН «Наше спільне майбутнє» (1987), сталий розвиток — це розвиток, що задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для потреб майбутніх. У міському контексті це означає створення міст, які є економічно ефективними, соціально справедливими та екологічно безпечними.

Інклюзія — це процес створення умов для рівної участі всіх людей у суспільному житті, незалежно від їхніх особливостей. Інклюзивність — характеристика системи, що забезпечує доступність, участь і повагу до різноманіття.

Сталий розвиток і інклюзивність — це взаємопов'язані концепції, які взаємно підсилюють одна одну. У центрі обох — турбота про добробут людини, справедливість та довгострокове збереження ресурсів для майбутніх поколінь.

1. Соціальний вимір сталого розвитку передбачає зменшення нерівностей, доступ до базових послуг (освіта, охорона здоров'я, житло, транспорт) і участь усіх груп населення у прийнятті рішень.

2. Економічний вимір потребує залучення всіх громадян до економічного життя. Інклюзивність сприяє розвитку людського капіталу: коли всі мають доступ до якісної освіти, робочих місць, інфраструктури — економіка стає більш продуктивною та інноваційною.

3. Екологічна сталість також пов'язана з інклюзивністю: доступ до чистого довкілля, безпечної води, транспорту та зелених зон має бути забезпечений для всіх, а не лише для привілейованих груп. Наприклад, забруднене повітря найбільше шкодить здоров'ю вразливих мешканців міст.

Ключові напрями інклюзії в міському середовищі: доступне проектування

простору (пандуси, ліфти, тактильна плитка), транспортна інклюзія (Доступний громадський транспорт, інфраструктура зручних зупинок, навігація та інформування, послуги перевезень на виклик, підготовка персоналу), інклюзивна освіта, цифрова доступність та антидискримінаційна політика.

У пострадянському урбаністичному середовищі реалізація інклюзії стикається з рядом серйозних викликів:

- Інфраструктурна застарілість: більшість житлових будинків, навчальних закладів і транспортних вузлів будувалися за стандартами, які не передбачали безбар'єрності. Наприклад, в українських містах залишаються сотні шкіл і лікарень без ліфтів, пандусів чи доступних туалетів. Метрополітен Києва досі має станції, повністю недоступні для людей на візках.

- Нестача ресурсів: місцеві бюджети часто не мають окремих статей витрат на інклюзивні рішення. Наприклад, багато ОТГ не можуть забезпечити наявність шкільного асистента навіть там, де офіційно є діти з ООП.

- Слабка обізнаність суспільства: на рівні мешканців часто бракує розуміння, навіщо потрібні пандуси чи спеціальні місця в транспорті. У деяких містах фіксуються випадки блокування пандусів автівками або відсутності співчуття до людей з інвалідністю — наприклад, у Полтаві неодноразово фіксувалися конфлікти навколо облаштування доступного входу до громадської установи.

- Фрагментарність політик: інклюзивність часто впроваджується як разова ініціатива, а не як частина комплексної міської політики. Наприклад, у деяких містах встановлюються пандуси до адмінбудівель, але при цьому самі приміщення не адаптовані — вузькі двері, відсутність навігації, недоступні туалети. У транспорті може бути один-два низькопідлогових автобуси на місто, що не вирішує проблему системно.

Проте не дивлячись на всі виклики в Україні активно впроваджують різноманітні інклюзивні ініціативи та проекти. За даними 2023 року, понад 60 міст в Україні мають плани з безбар'єрності, проте лише 15% людей з інвалідністю мають повний доступ до транспорту, а лише 27% шкіл мають елементи інклюзивності.

Інклюзія у сталому міському розвитку — це не лише про доступ, а про справедливу участь усіх у житті громади. Потрібна міжсекторальна співпраця та системне стратегічне планування.

Приклади ініціатив інклюзивності що впроваджувалися в Україні :

- Ужгород: реалізовано проєкт "Доступне місто", що включає встановлення понижень на тротуарах, інформаційні стенди зі шрифтом Брайля та пілотне створення доступного маршруту в історичному центрі.
- Івано-Франківськ: проєкт Urban Space 100 створює інклюзивні простори,

де враховуються потреби маломобільних груп, зокрема за рахунок відкритих пандусів, просторих входів і тактильної плитки.

- Дніпро: громадська ініціатива "Безпечне місто" запустила кампанію щодо облаштування світлофорів зі звуковими сигналами та нанесення тактильної плитки на пішохідних переходах.
- ГО «Інклюзивна практика» в Полтаві проводить тренінги з проєктування інклюзивного середовища для архітекторів та працівників міської ради.